

Ordføreren for Forslagsstillerne (P.

Christensen): Dette Forslag, som atter i Aar er forelagt paa det høje Tings Bord, er jo en gammel Bekendt, som jeg ikke finder Anledning til at opholde mig længere ved. Det har været forelagt her mangfoldige Gange i den sidste Snes Aar, uden at det hidtil er lykkedes at naa til en Løsning af dette Spørgsmaal. Lovforslaget gaar jo navnlig ud paa to Ting: at yde de vedkommende Fæste- og Lejehusmænd Erstatning for udførte Forbedringer, og for det andet at fastsætte for Lejehusmændenes Vedkommende et længere Lejemaal end nu. Da vi sidste Gang havde dette Lovforslag til Behandling her i Tinget, besluttede det Udvalg, der var nedsat om denne Sag, at søge tilvejebragt et statistisk Materiale, saa at vi i Fremtiden kunde arbejde paa et bedre Grundlag end hidtil. Dette Materiale foreligger nu fra Statistisk Bureaus Side, og jeg tror at kunde sige, at der her ved dette Arbejde, som Statistisk Bureau har udført, er tilvejebragt et Materiale, som vil have den største og bedste Betydning for den fremtidige Behandling baade af dette og lignende Emner.

Dette Resultat, som her foreligger for os, viser til fulde, at det, som vi forud antog at være Tilfældet, at Fæstevæsenet aftog for Husmændenes Vedkommende, at Fæstehusenes Antal blev mindre og mindre, medens vi derimod gik over til det kortvarige Lejemaal og flere Lejehusmænd — er fuldt ud rigtigt. Ikke alene gennem dette statistiske Arbejde, men ogsaa ad mere privat Vej, henvendte Udvalget sig til alle de større Godsejere i Landet med Spørgsmaal i denne Anledning, og de Svar, der indløb fra dem — ligesom det Svar, vi have faaet fra Statistisk Bureau — godtgøre til fulde, at Udviklingen netop gaar i den nævnte Retning. Jeg for mit Vedkommende nærer den Anskuelse, og jeg føler mig overbevist om, at Flertallet af dette Ting nærer den samme Anskuelse, at denne Udvikling er i høj Grad uheldig. Naar man læser de statistiske Oplysninger, er der en Ting til, som særlig falder i Øjnene: naar man ser paa, hvilken Assurancesum der er ansat for disse Huse, faar man nemlig det Indtryk, at det er i høj Grad tarvelige Boliger, denne talrige Klasser af Medborgere leve i, og man faar i det hele taget det Hovedindtryk, at det er i høj Grad tarvelige Levevilkaar, denne talrige Klasse Medborgere lever under.

Jeg er derfor, ved at se paa de Oplysninger, som foreligger, kun bleven be-

styrket i den Opfattelse, at der paa dette Omraade er et Arbejde for Lovgivningsmagten at udføre, og det Forsøg, som atter her gentages, gaar da, som jeg begyndte med at sige, navnlig ud paa to Ting: at yde Erstatning for udførte Forbedringer i Fæste- og Lejetiden og at fastslaa længere Lejemaal for Lejehusmænds Vedkommende, idet det er ganske klart — og det gælder da navnlig for Lejehusmændenes Vedkommende — at naar de have lejet paa $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{4}$ Aars Opsigelse, skal dette hindre al Foretagsomhed hos disse Mennesker. Naar de forbedre deres Hus eller deres Jord og Besætning, vide de ikke, hvem der kommer til at høste Nytten af disse Forbedringer. De vide kun en Ting, at naar de have udført disse Forbedringer, og de saa muligt blive opsagte til Fraflytning, komme Forbedringerne Ejeren til gode, og selv fåa de intet som helst. Dette skal ikke opfordre dem til at søge at forbedre det Jordbrug, de have at drive. Derfor foreslaa vi her, at de dog i nogen Maade faa Erstatning for det Arbejde, de have udført for at forbedre deres Boliger og den Jord, de drive, og tillige foreslaa vi det 12-aarige Lejemaal, for at det ikke i Fremtiden skal blive muligt for Ejeren at smide disse Folk paa Gaden. I dette Øjeblik vide de ikke, naar de lægge Vintersæden om Efteraaret, om det bliver dem eller en anden, der kommer til at høste den.

Det er, som jeg sagde før, fastslaaet gennem det omtalte Værk af statistisk Bureau, at disse Folks Boliger ere i høj Grad tarvelige. Naar vi fik dette Lovforslag gennemført, vilde det ogsaa føre til, at denne talrige Klasse af Medborgere blev delagtiggjort i nogle af de Goder, som alle andre Samfundsborgere i vor Tid nyde, idet de saa vilde være i Stand til at forbedre deres Boliger selv med nogen Udsigt til at faa Erstatning, hvis de bleve jagede ud af dem. Jeg antager, at ligesom der hidtil har været nedsat Udvalg om denne Sag, vil det ogsaa finde Sted i Aar, og jeg vil da haabe, at dette Udvalg vil søge saa vidt muligt at gøre sig hurtig færdigt, for at dette Forslag kan komme over i det andet Ting og om muligt blive gennemført endnu i denne Samling. Denne store Klasse af Mennesker her i Landet har været Samfundets Stifbørn i det forløbne Aarhundrede, det tror jeg er uimodsigeligt. Medens alle andre Klasser dog maa siges i nogen Maade at have faaet deres Forhold forbedrede, ere deres Forhold snarere blevene ringere, derved at